

MÉDIA
A POZVÁNKY

4

Куруцка чутка 2010

KULTÚRNY
SERVIS

5

Старина
у фотографіях

| факты | культура | история |
актуальные информации о Русинах
а не лем пре Русинів

.....
| факты | культура | история |
актуальные информации о Русинах
а не лем пре Русинів

KALEIDOSKOP
MLADÝCH

11

2-ый турнус таборів
про русиньскы діти

Поздравляме Русинів в Румунії з нагоды 10-го юбілею выникнута Культурного общества Русинів Румунії

Русиньска організація в Румунії (Культурне общество Русинів Румунії) выникло в 2000 році і было зареєстроване як правный субект. Його активности і діяльство видно з рока на рік чім дале тым веце - окреме в споїні з успіхами в парламентных вольбах в роках 2000, 2004 і 2008. І вдяка тому, русиньске возроджіння в Румунії може дале розвивати ся і реалізувати ся, бо мать велику підпору од уряду президента Румунії, влады Румуньска і румуньского парламенту, як і од основных інштитуцій фунгуючих в рамках демократичной системы Румунії.

Сільвія Лисінова, фото В. П.

Уведжены факты лем потверджують, же етнічны родаці з Румуньска усвідомлюють собі чім дале, тым веце русиньску ідентичность і ей значіння про дальше бытя. Найвеце проявлює ся то на акціях, організованих 10-рочнов юбілантков - **Культурным обществом Русинів Румунії на чєлі з Др. Георгійом Фірцаком**, сучасным

► Голова Культурного союзу Русинів в Румунії, член СРР за Румунію і посланець румуньского парламенту за Русинів - Др. Георгій Фірцак не скриває свої емоції ани при великій солодкій торті, котра належала вышиткым Русинам в Румуньску.

посланцьом румуньского парламенту за Русинів. До родины членьскых країн Світового кон-

► с. 2

Глоса

PhDr. Michal Kaliňák,
predseda MO ROS v Prešove,
hovorca ZMOS-u

Prestúpmе z druhej kolajе

Nová vláda prestavila svoje programové vyhlásenie. Dokument, v ktorom predstavuje politickú vôľu a kľúčové aktivity pre najbližšie štyri roky. Z dokumentu, v časti venovanej menšinám, čítaj prílišnú orientáciu na harmonizáciu slovensko-maďarských vzťahov a sociálno-edukačný aspekt vo vzťahu k rómskej menšine. Ak si odmyslíme tieto dve menšiny, partnerom vlády SR pre oblasť etnických a národnostných minorít je ďalších 12 menšín. Pochopiteľne aj naša – rusínska. Práve naše fórum musí jasne artikulovať to, čo očakávame od vlády SR a v čom chceme byť jej partnerom. Naším poslaním nie je kritizovať vládnú koalíciu ani formovať či deformovať politické prostredie. S vládou, ako najvyšším reprezentantom exekutívnej moci v štáte musíme hľadať spôsoby na podporu a rozvoj menšinovej kultúry, vzdelávacieho systému, efektívneho grantového modelu a vytvárania takých podmienok, ktoré zrovnoprávnia všetky menšiny pre spokojnosť ich členov a ďalšiu perspektívu jednotlivých komunit. Je preto na nás, aby sme jasne sformulovali svoju víziu a rebríčok priorít a ponúkli to ďalším partnerom. Preto od rusinských organizácií očakávam prijatie jasného záveru k Programovému vyhláseniu vlády SR 2010 – 2014, ktoré bude vyjadrením toho, do akej miery najväčnejší vládný dokument korešponduje s našimi skutočnými potrebami a záujmami. Je pre nás výhodné podporovať zriadenie školských autobusov, ktoré sledujú ekonomický rozmer vzdelávania a prítom z malých dedín vyvezú aj posledné deti, alebo budeme presadzovať kultúrno-demografický aspekt vzdelávania? Ako chceme naplniť princípy Európskej charty menšinových alebo regionálnych jazykov? Vláda deklaruje záujem vypracovať dlhodobú koncepciu ochrany a podpory kultúry a školstva národnostných menšín. Tento materiál nesmie byť o nás, ale pre nás. Preto načakajme na texty od iných, ale začnime písať vlastnú predstavu, všeobecné tézy a konkrétne východiská. Ak sa zhodneme na tom, že terajší stav nie je ideálny, skúsme pomenovať nedostatky a spôsoby ich odstránenia. Nikto to za nás neurobí lepšie ako my sami. Prestúpmе z druhej kolajе. Nebojme sa vyskúšať tú kolaj, z ktorej sa vlak pohne skôr, lebo inak zameškáme ešte viac, ako sme doposiaľ stratili.

В Іновцях ЛЕМ по-русиньскы!

С. Лисінова, автор фотографії:
Р. Фітьма, Собранці.

Тото была головна ідея 3-го рочника славностей св. Максима Сандовіча – Горлицького і 455-го юбілею першой письмовой

Симпатична молода співачка Александр Новакоева при презентації русиньского фолклору.

змінкы о сєлі Іновці собранецького окресу. Далєке а, може, про дакотрых забыте русиньске село Іновці, котре находить ся близко державных границь з Українов было 11-го і 12-го септембра 2010 центром великих ослав і потверджіньом того, же і в окресі Собранці жыють Русины, котрым не є легковажна русиньска культура і традиції, котры з гордостьов утримують. Головным організатором акції была **Православна парохія в Іновцях** на чєлі з одданным ділу Русином - **отцом духовным Павлом Новаком**, котрый ку святочному програму написав сценар і сам славности

► с. 3

► с. 1

гресу Русинів (СКР) была організація прийта як девята членська країна, конкретно на СКР в Пряшові, котрый одбывал ся в 2003 році. В 2007 році, уж вдяка тій організації, Румунія была гостительков **9-го Світового конгресу Русинів** в румунських Карпатах, конкретно в Мараморешкім краї в місті Сігет, котрый участны Русини високо оцінили. 9-ый СКР одбыв ся як раз в часі, коли была Румунія прийта до Европской унії. В сучасности до мультикультурной Европы Румунія уж приносить визначну часть свой діяльности. Як уж мы увели, Русини мають заступіня в румунськім парламенті (што мы на Словенську можемо о такім дачім

ра і меджінародны контакты. Мараморешкый край є про румунських Русинів історичным і культурным центром. Так то было здавна. Даколи то была угорська країна і Русинів границі не ділили. І днесь границі уж практично про Русинів в Румунії зникають, але парадоксно фурт їх ділять од Русинів української Буковини, так само як у нас. **Культурне общество Русинів Румунії** переважно в Мараморешкім регіоні робить на многих проектах, абы карпатський край, де жыють і Русини, розвивав ся, а главно, жебы мав роботу про молодых людей. Вдяка пропозиціям той організації, був прийтый і закон о народностных меншынах, котрый нашов велику підпору і в румунській Конституції. Як видно,

▲ О завершалный выступ на юбилейнім святі Русинів в Румунську постарав ся катедральный хор.

поки лем снити...). Русини там суть рівноцінны з майорітним народом і далшыма народностными меншынами. Вшиткы творять культурный універзум і мають можность розвивати свою народну культуру. Румунія підпорує ідентичность каждой народности, снажыть ся ведно з нима творити новы проекты, абы слободні розвивала ся оригінална культу-

організація за 10 років своей екзистенції охабила за собов велику роботу, котра была **4-го септебра 2010 головным імпульсом ослав в подоби славностной академії, котра одбывала ся в місті ДЕВА з нагоды 10-го юбілея од заложія Культурного общества Русинів в Румунії**. На акції зышло ся много визначных представителів як **Eckstein Kovacs Peter**,

тайомник президента Румуньска, Dezi Attila, голова Жупы Мараморешкской области, котрый репрезентує Владу Румунії як заступник Жупы. Окром того є членом партії Демократічний союз Мадярів, котра є в сучасній коаліції Влады Румунії з дальшыма двома

цу меджі Русинами Словенська і Румуньска, він председови юбілюющей організації передав цінну серіографію образа Е. Варголы. Участь на святі Русинів в Румунії брав і дальший член СРР за Україну - **Никола Бобінець**. Потім уж наслідовав богатый культурный

▲ Сполочне фото участників 10-го юбілею Культурного союзу Русинів в Румунії. Зліва (долов першый) В. Протівняк, тайомник СРР і председа РОС.

партіями. **Burjan Gergely**, председа Демократічної партії Союз Мадярів в області Гунедоара, як і много інших визначных представителів політичного, культурного і сполоченського жывота в Румунії. Вступна часть ослав належала славностній конференції, на котрій брали участь і представителі Русинів зо заграниць, котры пришли Русинів в Румунії підпорити. Меджі нима были **Дюра Папуґа**, председа СРР, котрый передав **Др. Г. Фірцакови** почесну грамоту за міморядный принос в області русиньского руху Русинів Румунії в цілосвітовім контексті. Далє **Владимір Протівняк**, тайомник СРР, председа РОС, який в своїм приговорі високо оцінив сполупра-

програм, де выступило много професіональных і аматерських колективів, хорів, домашніх декламаторів і зо заграниць, котры презентують богатство русиньской культуры. За Русинів Словенська в програмі выступив **ФК Камяна з Меджілаборець**, котрый зожав у румуньской публіки великий успіх. Сучастьов акції была і презентація інтересной публікації під назвов **10 років діяльства Культурного союзу Русинів в Румунії во фотодокументалії. Фарєбны фотоґрафії в тім албумі сугєстивно** на высше як 200 сторінках ілуструють 10-рочне діяльство Русинів в Румунії.

НА МНОГАЯ І БЛАГАЯ ЛІТА! БРАТЯ РУСИНЫ!

Знова по року Осадне в Осаднім

-сл-

Русиньске село Осадне в Осаднім Словенська коло границі з Польском. Маленьке і шумненьке село, чудесна природа, черствый воздух, гармонія - єдним словом - ідеалне місце на релакс, одреагованя ся од теперішнього розбігнутого жывногого транзу. І в такім дусі одбывала ся і 4.9.2010 акція **Осадне в Осаднім**, де по літі повнім фестивалів, екскурзій, бригад - пришло собі много Русинів і симпатизантів іщі раз заспоминати на літо, стрітити ся із своїми знамыми і начерьпати силы до зачінаючого школьського року або робочій повинностей. Уж в спомянутый день главним пунктом програму была презентація успішного документу **ОСАДНЕ** од

знамого режисера (походжіньом з Пряшова) Марка Шкопа. Документ мав свою премєру в Осаднім перед роком - 6-го септебра 2009, і зато організатори рішыли по року припомянути тоту визначну подію, а то рівно в центрі выникнута успішного документу. В рамках допроводного програму демонштровали ся і іншы філмы з русиньсков тематіков як: „I am from nowhere“ документ о великанови Е. Варголови, де собі єдну з ролей заграл Осіф Кеселіця і дальший нововыникнутый документ „Jozef a jeho bratia“. В тот день в Осаднім не хыбовала ани музыка в заступіні Осіфа „Кеса“ Кеселіці і Влада Шандалы мол. Пізній вечор належав бубнарям (афріцькы бубны джембе) із Свідника. Інтересна была і бісїда з домашнім отцом духовным Петром Сороком і старостом

Ладіславом Мікулашком, котры жыють в Осаднім, а в спомянутім філмі заграли єдны з головных ролей. Режисер документу М. Шкоп і дальший з протаґоністів визначный русиньський карикатуриста Ф. Віцо не могли на акції фігуровати із-за інших повинностей. За поміч при реалізації акції **Осадне в Осаднім** належыть велика подяка о. **Петрови Сорокови**, режисерови **Маркови Шкопови** і старостови села Осадне **Ладіславови Мікулашкови**. Про інтерес увадžeme, же Осадне мож навщівити хоцьколи і тым властні підпорити русиньско-словенський туристічний рух, бо в селі є досправды што інтересного позерати, наприклад: під православным храмом находить ся кріпта 1.600 вояків із I-ой світовой войны – представлять на Словенську оправдивый унікат. Містный православный духовный о. Петро Сорока є все приготов-

▲ Погляд на деревяну соху медвіда – сімбол Русинів, котра находить ся в середині села Осадне. Коло сохы зліва о. П. Сорока і староста села Л. Мікулашко.

лений зробити ку кріпті історічну інформацію. В середині села зась находиме деревяну соху медвіда – сімбол Русинів. В Осаднім находиме можливость станованя і на близкых луках, або выужыти близкий пензіон Боровка.

До свиданя в Осаднім!

► с. 1

конферовав, а зо свойов женов **Мгр. Янов Новаков** і вшытко режіровав. Подля його слов, „вшытко на двойдньовій акції несло ся в русиньскім дусі. Свято не мало нияке комерчне тягadlo (позн. ред. як ставать ся на многых русиньскых акціях звыкlostьов) і условіом про выступающых быв програм, заміряный на русиньску культуру і традиції“. Того року в програмі выступаючі представили пасьмо **автентичной русиньской свадьбы**, де не хыбовала свадбяна дружина, чепчіня молодой, свадбяный танець, рядовой танець - єдным словом вшытко, што ку русиньскій свадьбі належить. „Была то досправды прекрасна акція, котра лем доказує, же русиньскый народ мать богаты традиції, на котры не смієме забывати. В близкім селі Подгородь організують фестиваль Русини-Українці, котры хотіли такы традиції започати і у нас, но мы тото не позволиме і нашы акції odbyвають ся лем в русиньскім дусі. Много выступаючих пришло на нашу акцію выступити без нагороды на гонорар, за што їм належить велике подякованя. Зо свята в Іновцях мам барз добре чутя і можу конштатовати, же з рока на рік приходить на акцію веце людей“, - додавать о. духовный Новак. Хореографію танців, котры мали тыж премерово великий успіх, приготвила молода дівочка з містного села **Мартінка Дудашова**, студентка 3-го рочника гіманзії в Собранцях. Уж споминаний святочный вікенд зачав ся в суботу вечор привитаньом **Його высокопреосвященства владыкы Георгія, михалівско-кошыцького архієпископа** в церькви св. Пророка Ілії і священномученика Максима Сандовіча, де програм продовжовав молитвов великой вечірні і акафістом ку св. Максимови Сандовічови. Його высокопреосвященство владыка Георгій єдночасні славностні покрестив і сцену нововыбудованого Іновецького амфітеатра.

В неділю рано odbyла ся за участи владыкы Георгія архієрейска свята літургія, по котрій наслідовав славностный обід і культурный програм. В програмі позераючі могли відіти дефіле русиньскых співанок і танців і уж спомянуту успішну русиньску свадьбу. Меджі выступаючіма были русиньска „Діва“ - **Марія Мачошкова** за гармонікового

допроводу **М. Гарберы**, співацька група **Пайташы**, **СГ Лелія**, **сестры Углярывы** з далеких **Жаковець**, **Присташы** і **Іновець**. Славность свойов участьов під-

тра продовжує співати співанкы визначной носителькы русиньского фольклору (котра того року одышла до вічності) - **М. Чокінової**. Про інтерес додаваме,

▲ Чепчіня молодой на русиньскій свадьбі в Іновцях.

ча, котрого мощі были до села принесены владыком Пайсіюм з Польска в септембрі 2008 р. Тоды фольклорны ославы odbyвали ся по-першы раз і кідьже мали у людей позітивне оцініня і підпору, так зато їх Православна парохія в Іновцях продовжовала організовати і надале. По фольклорній часті програму было погощія, котрого зложія творили тыж лем русиньскы їдла. Сполуорганізаторами акції были: **Сельскый уряд в Іновцях** на челі зо старостом села **Бц. Л. Полаком і Русиньска оброда на Словеньску**, котру в тот день на акції заступовав член КВ РОС **о. Я. Новак** з Выравы. До квапкы сповнений сценар, достойна презентація русинства, бесхыбна акція, прекрасный культурный програм, много духовенства і хрїстіянского выжитя... Тоты і іншы характерістікы уж лем на конець нашого путованя в Іновцях выкликують вздати велике **ДЯКУЄМЕ** головному організаторови акції **о. Павлови Новакови**.

▲ Погляд на посвяціня події нововыбудованого амфітеатра, владыком Георгієм архієпископом Михалівско-кошыцькой єпархії.

поровав і народный художник з України архієпископ **о. Александер Садварій** з чого выпливать, же акція мала і меджінародный характер. Далє презентовала ся і **молодеж з групи св. Анны, Сімона Федоркова** з Ублі, ко-

же послідній выступ **М. Чокінової** був як раз на мінулорочных славностях в Іновцях. Треба іщі додати, же фольклорна часть славностей в селі доповнює лем основу славностей священномученика Максима Сандові-

MÔJ JAZYK JE MÄKKÝ A POETICKÝ. RUSÍNSKY.

Sčítanie obyvatel'ov 2011
Oficiálna kampaň Rusínskej obrody
na Slovensku

РУСИНСЬКИЙ ПРОГРАМ од 25. 9. 2010 – 9. 10. 2010

25.9.2010 – СУБОТА

- 18.00 – 19.00 Радіо молодых
Приповідка: Е. Костова:
Шалений почітач
- 19.00 – 20.00 Радіомаґазин – репріза
- 20.00 – 20.30 Літературна релация:
Д. Капральова: В тихім задуманю
- 20.30 – 21.00 Гітпарада русиньских
співанок – реп.

26.9.2010 – НЕДІЛЯ

- 7.00 – 7.45 Село грать, співать і думу
думать: Габура – реп.
- 7.45 – 9.00 Музычны поздоровліня
- 18.00 – 19.00 Кумови

27.9.2010 – ПОНЕДІЛЬОК

- 18.00 – 18.30 Радіоновины

29.9.2010 – СЕРЕДА

- 18.00 – 18.30 Радіоновины

1.10.2010 - ПЯТНИЦЯ

- 18.00 – 18.30 Радіоновины

5.10.2010 – ВІВТОРОК

- 18.00 – 18.30 Радіоновины
- 20.00 – 21.00 Радіомаґазин
- 21.00 – 21.30 Літературна релация: В тихім
задуманю - реп.
- 21.30 – 22.00 Музыка народностей

7.10.2010 – ЧЕТВЕРЬ

- 18.00 – 18.30 Радіоновины

9.10.2010 – СУБОТА

- 18.00 – 19.00 Радіо молодых
Приповідка: З. Ковалчікова:
О родинній ступніці Дуровых
- 19.00 – 20.00 Радіомаґазин – реп.
- 20.00 – 20.30 Подобы живота
- 20.30 – 21.00 Музыка народностей

Коцурска чутка 2010 (СЕРБІЯ)

Про вшыткых креативных, котры мають інтерес взяти своїма творами участь на конкурзі - є ту унікатна можливість. Організачный выбор сербского конкурзу **Коцурска чутка 2010** позывать вшыткых, котры проявлять інтерес о засланя своїх творів з можливостьов отримати ціну і стати ся переможцьом визначного русиньского конкурзу в Сербії. Конкурзны темы про тот рік суть: **кухня** або **вольна тема**. Конкурз одбуде ся в пятох категориях: **а) карікатура б) афорізм в) фіглі г) гумореска д) сатира**. Оцінены творы і выбір з творів, котры будуть приголошены до конкурзу, будуть выставены в часі **V-го Меджінародного фестивалу гумору і сатиры Коцурска чутка**, якого централный вечор одбуде ся в **днях 27-го - 28-го новембра 2010 в Домі культуры в Коцурі**. Оцінены і выбраны роботы будуть тыж выдрукованы в часописі о культурі Срато над Куцуром. До конкурзу треба послати найменше два творы і з підписом в русиньскім, сербскім або урядні овіреным мадярьскім языку.

Свої творы посылайте на адресу: Дом культуры Коцур, Ошллебодзена 9, 21466 – Коцур, Сербія, тел.: (021) 727-590 (контактна особа: проф. Др. Михайло Фейса, председа організачного выбору), email: fejsam@eunet.rs.

Свої творы можете посылати до **30-го септембра 2010!**

Позывае Вас на премєру до Театру
Александра Духновіча в Пряшові

1.10. о 19:00 на ВС
Б. С. Тіправа – О. Шулай

ТЯПАКОВЦІ

Режія: Матуш Ольга
1-а премєра

Гумосрістична, але і серйозна комедія зо сельсков тематиком і з перфектныма герецькыма выконами.

Історія славной драматизації прозаічного моделу визначной словенської писателькы з епохы критичного реалізму Божены Сланчіковой-Тіп्राвы перенесе нас до минулости, на село, до дому многочленной фамелії Тяпаковців, котра є прославена своей лінивостьов і невольов ку хоць якій активності. В тім просторі будеме свідками спонтанной комічної наївности, як і неочекаваной свіжой животної мудрости людей, які нещасні зостали в блуднім кругу бездіяльности і уж лем сніють о інакшій животі. Їх глива ня веде до стагнації, а тота до гнилости. Заставив ся ту час, што нам добрі припомяне драмы А. П. Чехова, де характеры тыж достануть ся до ситуації, з якої не хотять відіти выход, котрый представлять зміну думаня, живота і самого себе. Тот дух часу, який досправды застав, роздерають лем моменты експлозії почутів, прихованых тужоб і субективного страданя характерів інсценациі, поезії людської екзистенції, переживаной в пороку і поті на лиці, з котрой і так не вытрачать ся усмів. Інсценация живо і з легкостьов, гуморні, але і з думковом глуквом підкреслює потребу ослободити ся од минулости к успішній будучности, котра хоць натурально закладать ся на старых „філерах“, но і так не сміє їх охабити згнити і цалком спустнути. Жывот мусить жыти ся! Позн. ред.: **2-га премєра одбуде ся 6. 10. 2010 р. о 19.00 год. на ВС.**

Рихтійте ся на 6-ту русиньску забаву до Братіславы

Молоды Русины авізіють, же 6-та русиньска забава в Братіславі буде одбывати ся 23-го октовбра 2010 в просторах ДК Зеркадловый гай од 19-ой години. До танця буде грати капела ЮНІОР з Камюнкы. Выступліня спестрить новий ФС РУТЕНІЯ, котрый в тот день буде офіціалні покращеный. Листкы зачнуть продавати ся кінцьом септембра. Не запізнуйте таку нагоду, бо акція звыкне выпродати ся за дакілько днів, а місця суть лімітованы.

Вшыткых сердечні позывае!!!

Ja Rusyn byv, jem i budu,
a jem hordyj na to
Gojdič mene vyviv z bludu,
Duchnovič mi bratom.
Josif Kudzej

Miestna organizácia Rusínskej
obrody v Košiciach Vás srdečne
pozýva na ďalšiu zo série akcií:

„Rusíni bohatstvo talentov“.

Vďaka finančnej pomoci ROS sa Vám v rámci tejto literárno-hudobnej akcie v **obradnej sieni KSC Južan na Smetanovej ul. č. 4 dňa 26.9.2010 о 15.00** ukážkami zo svojej literárnej tvorby predstaví **Jozef Kudzej z Ňagova, speváci z Ňagova, ako aj Štefánia Levkaničová z Košíc.**

Vstupné je dobrovoľné.

Старина на фотографіях в Кошыцях

“Сохрани нас, Боже, од вшыткого злого, од жалю, од страху, од тяжкой хвороты, од тяжкой смерти, од злых людей. Дай нам, Господи Боже, кріпкость і радость весело прожыти на Многая і Благая літа.”

Инж. Фріцькый, Кошыці

Таков молитвов старой бабусі зачинать на интернеті докуметалный проект „RUSNACI“ о минулости і сучаснім животі русиньских переселенців із области Стариньской преграды. В 2005 році Луція Німцова молода фотографка, добрі знама нелем на Словенську, но і в художнім світі, ініціовала молодых людей – фотографів, жебы зачали зберати архівны документи, фоткы, народны пісні, робити відеа і єдночасні документувати сучасный живот переселенців і їх родин котрых родичі в 1983 аж 1987 рр. были переселены із своїх домів зато, жебы на території 7-ох сел была выбудована Стариньска преграда. Были то села: Дара, Остружниця, Руське, Старина, Смолник, Ве-

в просторах бывшой старой дугановой фабрики, днесь никому непотрібной, молоды кошыцькы художники вытворили “галерію”, в котрій были 9-го септембра 2010 выставены выбраны фотографіі, образы, відеа і ЦД-чка з уж спомянутого проекту „RUSNACI“. Выставку одкрыла і гостів привитала сама ініціаторка проекту - **Луція Німцова**. В своїм приговорі припомянула, же на свое русиньске походжіння і на наш край не треба нігда забывати. На выставленых фотографіях мы могли відіти, який тяжкый живот мали наши Русины в северовыходній части рікы Цірохы. Великы страсти мусили пережыти в часі першой світової войны. Двараз ту стрітили ся вояцы руськой і австрийско-мадярьской армады. По тяжкых битках зостало по полі і по лісах много мертвых тіл, кости котрых люди

▲ Старина в фотографіях притягла в Кошыцях вельо участників.

лика Поляна і Звала. Люди при помочі державных орґанів перешли жыти до Снины, Гуменного і других міст. В часі єдного року молодым людям подарило ся назберати такой цінный докуметалный материал, же в 2006-ім році было уж мож першый раз зробити выставку, котра была отворена в Шарішській галерії в Пряшові під назвов „RUSNACI“ На тім проекті робили: Луція Німцова, Луція Данкова, Сільвія Гулайова, Івана Лемпельова, Ярек Басош, Йозеф Фундак, Штево Коцо і Роман Бабяк. В Кошыцях

находили іщі довго по скінчінні войны і укладали їх до кріпты в селі Осадне, де на тім місці стоїть днесь Православный храм. Друга світова война принесла далшы страдания. В апрілі 1939 році мадярьскы войска окуповали тот край і наши Русины мусили учіти ся по-мадярьскы. Ослободжіння пришло аж по тяжкых боях Советской армады в Карпатах на Руськім перевалі в октовбрі 1944 році, коли было ослободжене перше село – Руське. Повойнове будованя і щастливы рокы люди пережывали недов-

▲ Погляд на автентічну фотографію заникнутых сел із области теперішньої Стариньской преграды.

го, бо в 1975 році наших людей постигла далша і найвекша трагедія в їх животі. Од державных представителів дознали ся, же подля проекту на выбудованя Стариньской преграды мусять зохабити свої обыстя, свої церкви, гробы своїх предків і близких і переселити ся до іщі незнамых ім сел або міст. Дно корыта преграды было вычищене і заповнене водами із сельских векшых або меншых потічків. На выставляных фотографіях было видно, як з мурованой церкви зостали лем руїны з позначков к тому – в тій церкви уж нігда не будеме чути співати “Господи помілуй”. Последні жытелі із сел выстягивали ся в 1986 році. Выбудованя Стариньской преграды забезпечило на довгы рокы достаток воды нелем про міста Пряшів і Кошыці, но і про далшы містечка на выходнім Словенську. Не каждый собі усвідомлює, же про таке вызначне діло, як є преграда, найвекшу жертву принесли наши жытелі в русиньских селах. Тяжко забывать ся нашим переселенцям і родакам з того краю на родне місце, на свое поле, на свої облюбены куточки в хотарі... Малов потіхов было

про нас відіти на фотографіях родаків із опущеных сел на стрічах, котры каждый рік орґанізують урбаріаты при церьковных праздниках. Смутны погляды были і на фотографіі з навщівы гробів своїх родичів і близкой родины при положіні вінців і запаліні свічок над помершыми на праздник усопшых. Тото лем потверджує правду знамой пословиці, же “де пташа вылягне ся, там його і тягне”. На выставці, окрем позераня фотографій і образів, многочиселна публика могла попозерати уж спомянуты відеа з теперішнього живота переселенців і послухати з ЦД-чка прекрасны русиньскы співанкы, котры во выставных просторах вытваряли чудесну і приемну атмосферу і добру дяку. Днесь, кідь отвориме когутик на водоводі і береме до горнятка чісту воду, не усвідомлюєме собі, яку жертву мусили принести наши русиньскы люди, жебы студеной, прозранчой і чістенькой водічки было достаток про каждого. Будьме вдячны тым людям і споминайме на них лем в добрім. Жычме ім в новій домовині міцне здоровя і спокійный живот на Многая і Благая літа!

XIII-ТЯ РАДВАНЬСЬКІ СЛАВНОСТІ

Радваньскы славности, котры зачали ся в селі організувати од 1971– го року, стали інтересны нелем про Радванчанів, але і про шыроку околицю. По дость довгій павзі і з незнамых причін село знова нашло тото, чім оддавна было знаме – співанков, музыков, танцюм і художнім словом. Уж од самого зачатку славности были присвячены Словеньскому народному повстаню. Тії історичні події зато, бо 31 Радванчанів были прямими учасниками в боях протів фашизму і з того числа 13 жертвовало свої молоды жывоты в тых тяжкых боях. З найвекшым інтересом был очекований головний програм свята, котрый ніс ся в духу любви к народній культурі.

Б. Сотак

ПОЗНАЙ І ОХРАНЮЙ КУЛЬТУРНІ ЦІННОСТІ СВОЙОГО НАРОДА

Штатістїкы уवादжають, же до Радвани пришло выступати 7 солістів-співаків, три співацькы групы, фолклорный колектив із Снины і народна розповідачка. Повны штири години сцена жыла святково, весело і культурно. Выступліня зачало ся гімнічнов співанков Радвани „Із-за Діла сонце раненько выходить“. Староста села **Андрій ГЛОД** привитав гостів з близька і з далека з надійов, же притомным свято буде любити ся. І мав правду. Такой выступ **Роланда Губы** із Выдраны був так успішний, же співанка **СІРОТЫ** зожала довжезны аплавы. Тото є досправды лавреат, то нова співацька зіезда. Зо сусіднього села, через гору, зо Збійного пришла

▲ Погляд на прекрасне выступліня ФК Шінява із Снины.

на наступный рік до Радвани н-Л. Она приобіцяла, а мы од тепер на ню тішыме ся. Любов ку співанці і того року доказав **Андрій Глод**, котрый достав нове названя – „Співаочій староста“ (приобіцяв, же буде співати на кождім святі фолклору в своїм роднім селі). Пан учитель Радваньской

па є добрым прикладом про іншы співацькы групы в наших регіонах. Богатый репертоар, техніка вегеолосного співу, чутливый музычний допровод акордеоном сповнять вшытко, жебы пані учителькы із Гуменного прикладні репрезентовали співацьку культуру а в тім случаї і русиньску співанку. Барз міло публіка прияла выступ **Штефанії Левканічовой**, котра до Радвани н-Л. не пришла як редакторка русиньского высыланя, но як співачка і музыкантка. Выбір співанок був у Штефанії так добрый, же до ей співу припоїли ся і вшыткы участвуючі свята. По другый раз пришла до Радвани і **Волянка** із Волиці. Тота група є учасником многих выступів нелем дома, но і в інших регіонах і презентовала ся уж і поза Словеньска. Заспіва-

ли і такый репертоар, з котрым на тогорочнім Фестівалі русиньского фолклору в Камюнці взяли в сильній конкуренції 3-те місце. Сміло мож повісти, же златым клинцюм програму было выступліня ФК **Шінява** із Снины, котрых ведуть подружжя Лояновых. Своім віком колектив є наймолодшый в наших регіонах выходного Словеньска, но їх танці, співы і музыка свідчать о одповідній роботі з автентичным фолклором.. Выступ **Шінявы** піднимав людей із стилів і аплазв про них не мав кінця-краю. Творці програму про колектив **Шінява** можуть сміло быти горды на свою художню роботу, бо добрі знають, што нашы люди на сцені хотять відіти і чути. Перед завершующов сценов до переповненого радваньского будинку культуры приговорив ся **Владимір Протівняк**, председа Русиньской оброды на Словеньску. Його щіры слова учасники свята прияли согласным аплазвом і так лем потвердили, же русиньска культура мать двері отворены до далшых років сумлінной работы. Вельо в тім напрямі повість зрахованя людей на Словеньску в наступнім 2011 році. По штирьох годинах програму модераторка **Алена Фіцикова** позывать поступні на сцену 62-ох співаків, музыкантів, танцюристів і організаторів свята. Дякує за добру художню роботу з пожеланьом успіхів в далшых выступлінях на полі русиньской культуры. Радваньска сцена была і свідком премеры гімнічной співанки гуменського лікаря (слова) **Штефана Сотак**, Збудсько-Білянського родака. Музыку куній зложыв **Бартоломей Сотак**, котрый окрем того до богатого програму приспів сценаром і режійов. Гімнічна співанка „**СУМЛІНЯ**“, (SVEDOMIE) мать істо што людям повісти, головній жебы задумали ся і спамятали ся, котрого народу они суть діти.

▲ Б. Сотак, автор музыки гімнічной співанки „СУМЛІНЯ“, котрый, окрем того, до богатого програму радваньского свята приспів своїм сценаром і режійов.

до Радвани заспівати і заграти співацька група **СОСНА**, котра під веджіньом Мілкы Гузановой і Йожка Быцька порозуміла, што люди чекають і люблять. Повну жменю сміху із Яровниць принесла М. Трищова, што на сцені выступать як знама Араня. Єй три выступы істо зостануть в памяті довго-предовго. Староста села такой в тот день позвав розповідачку і

школы Михала Сопіры **Марек Гай** приготувив на соло-спів школярів Юліяну Лапігускову, Ріхарда Єсенка, Петру Беньову і Яну Присташову. Співали прекрасні і добрі репрезентовали свою школу. Каждорочным учасником славностей є Гуменська **ЛЕЛІЯ**, котра і отварять свято уж споминанов гімнічнов співанков „Із-за Діла сонце...“ Тота співацька гру-

А ШТО ПОВІЛИ НА МАРГО РАДВАНЬСКОГО СВЯТА?

Іван Гудак – 66 р.:

„Знам, же в Радвани над Лабірцьом од давна не є нуда о культурі, але тогорочный фестивал на мене так міло вплинув, же буду на тот день довго-предовго споминати.“

Михал Бабин - 79 р.:

„Быв єм єден із ініціаторів і організаторів першых фестивалів, а нелем той форми культуры в селі. Добрі стало ся, же Радваньске свято обновило ся, же росте до красы і же люди на нього тішать ся.“

Ріхард Єсенко:

„Я тьж був учасником фестивалу як співак. Цільый час перед і по моім выступі я доказав выслухати вшытко і можу повісти, же мі оно барз любило ся.“

Náš kraj na čele s Ľubou Kráľovou

V sobotu 18. septembra 2010 sa v Ruskom dome v Prešove uskutočnil ustanovujúci snem politického subjektu **NÁŠ KRAJ**. Regionálna strana ma ambíciu pomôcť rozvoju ekonomicky najslabších okresov severovýchodného Slovenska.

Politickú stranu povedie **Ľuba Kráľová**, vysokoškolská profesorka, bývala nezávislá kandidátka na predsedu PSK. Viac informácií pripravujeme do ďalšieho čísla IR.

ПОЗЫВАМЕ НА КОНЦЕРТ ПОЛЯНЫ ДО КОШЫЦЬ

Місна організація Русиньскої оброди в Кошыцях Вас сердечні позываць

на Концерт Хлопської співацької групи

ПОЛЯНА

з Кошыць, і ей солістів.

На концерті, котрый одбуде ся 24. октобра 2010 о 15.00 год.

в обрядній салі КСЦ Южан выступить і Барборка Діньова як і дві лавреаткы Маковіцької струны:

Рената Кантулякова
а Др. Марія Побегова.

Акція одбуде ся вдяка фінанчній помочі Русиньскої оброди на Словенську.

Вступне є добровольне.

**Русин жыв, жыє і буде жыти,
Доколи родну річ буде собі важыти.**

Данько Лем

Realizácia terénnej sociálnej práce v meste MEDZILABORCE

Názov prijímateľa: mesto Medzilaborce

Názov projektu: Úspešné pokračovanie TSP v Medzilaborciach

Názov Operačného programu: Zamestnanosť a sociálna inklúzia

Miesto realizácie aktivít projektu: mesto Medzilaborce

(okres Medzilaborce) Prešovský samosprávny kraj

Trvanie realizácie projektu: 09/2010 – 05/2012

Výška nenávratného finančného príspevku: 98 858,66 EUR

Kontaktné údaje: tel.: 057 7460117, fax: 057 7460131,

e-mail: medzilaborce@stonline.sk, web stránka: www.medzilaborce-urad.sk

Ciele projektu:

- vyhľadávanie občanov, ktorým treba ponúknuť – poskytnúť sociálnu pomoc
- výkon poradenstva pri riešení rodinných problémov obyvateľov obce
- poskytovanie výchovnej starostlivosti rodinám, v ktorých je vážne ohrozená alebo narušená výchova a vývoj dieťaťa
- sprostredkovanie kultúrnych, záujmových a iných aktivít, zameraných na podporu vhodného využívania voľného času detí
- monitorovanie rizikových skupín obyvateľov obce
- podieľanie sa na obnove rodinného prostredia, z ktorého boli vyňaté pre zlyhanie výchovnej funkcie rodiny
- poskytovanie podpory osamelým tehotným ženám a matkám
- organizovanie alebo sprostredkovanie účasti na programoch a aktivitách zameraných na predchádzanie sociálno-patologických javov
- monitorovanie domáceho násillia, poskytovanie základného poradenstva obetiam a sprostredkovanie odborných služieb
- krízové intervencie v ťažkých životných situáciách
- monitoring, respektíve mapovanie terénu pre získanie relevantných informácií o spôsobe života vylúčenej komunity

- organizovanie alebo sprostredkovanie účasti na programoch, tréningoch a aktivitách zameraných na podporu plnenia rodičovských práv a povinností
- poskytovanie pomoci občanom pri zabezpečení prístrešia
- prispievanie k prevencii násillia a k dekriminalizácii skupín v komunite
- organizovanie odľahčovacích služieb pre rodiny, ktoré sa starajú o zdravotne postihnuté osoby
- ochrana maloletých pred škodlivými vplyvmi, ktoré ohrozujú alebo narušujú ich riadnu výchovu
- nadväzovanie kontaktov s klientmi a sprostredkovanie kontaktov s oficiálnymi inštitúciami
- zmierňovanie procesu vyčlenenia zo spoločnosti

Cielové skupiny:

osoby ohrozené sociálnym vylúčením, osoby evidované ako dlhodobo nezamestnané, občania s vysokým rizikom biedy a nízkou vzdelanosťou úrovňou, starí a osamelí ľudia odkázaní na pomoc, rizikové skupiny detí a mládeže, občania s ťažkým zdravotným postihnutím

Tento projekt je realizovaný vďaka finančnej podpore Európskeho sociálneho fondu v rámci operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia.

www.esf.gov.sk

www.fsr.gov.sk

Проект – Молитва дерева

Мілан Маласт

Рік християнської культури є про мене імпульсом, на-вернуться до духовного сокровища Словенська, а ведно з Вами і з Вашим дозволиньом

поправді записали ся до культурной дідовизны УНЕСКО. В проектї выставки МОЛИТВА ДЕРЕВА понукам посмотриня на деревяны церквы, котры я фотографовав на переломі 2007 і 2008 років, штудовав їх расположїня, шпе-

я выбрав фотографії екстерієрів храмів і дакілько заберів на іконостасы. Інспіратором мойого снажїня був мій отець, котрый був довгих 40 років церковником в грекокатолицькій церквы св. Михала в селі Сулин, окрес Стара Любовня, но і кідь уж там деревяной церь-

Verejná knižnica Jána Bocatia - kultúrna inštitúcia Košického samosprávneho kraja

Fotoklub a Galéria NOVA v Košiciach

Vás pozývajú na vernisáž výstavy

Milan Malast
MODLITVA DREVA
DREVENÉ CHRÁMY NA SLOVENSKU

Výstavu otvorí
J.E.Mons.Milan Chautur CSsR.
košický eparchiálny biskup

dňa 9.septembra 2010 o 16,30 hod.
FotoGaléria NOVA, Hlavná 48, Košice
Potrvá do 30.9.2010.

KOŠICKÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ

European Heritage Days
Dni európskeho kultúrneho dedičstva

KOŠICE

www.vkjb.sk
www.fotoklubnova.sk

Výstava sa koná v rámci Dní európskeho kultúrneho dedičstva 2010. Podujatie podporilo Mesto Košice.

приблизити ся по роках систематичного глядана, ей деревяны сквосты – деревяны церквы, котры од часу свого зроду, т.є. од 15-го до 18-го стороча, все дотыкали ся християнського духовного жывота на Словенську. Історичні цінны, фурт жывы в утримовані віры дакотры із них

ціфичність простору, спознавав ся з домашніми людьми, колорітом країны, а до выбранных локаліт я періодичні вертав ся з цільом звичнити деревяну церкву в ей натуралности і підкреслити ей сугестівность в різних рочных часах. Вислідком того суть стовкы фотозаберів, із котрых

кви ніт, пета і почливість ку дідовизні предків в споминані у мене оставать. Свою выставу я присвятив памяті на мойого вітця - Михала Маласта і зато, же тот про мене так вызначный і мілый чоловік од нас 12-го августа 2009 р. навсе одышов до вічности.

Подьте з нами на Карпатьску винарьску туристіку

Ян Солек (председа ПРОТ)

Підкарпатьска туристична регіонална організація позывать вшыткых любителей природы, туристы і доброго вина на освітний округ, вдяка якому мы бы радісно представили Вам новый туристичный продукт – конкретно **Карпатьску винну путь** (Karpaski Szlak Winy). Тота путь веде через найкрасшы місця, повязаны зо склепом з вином в Підкарпатьскім воеводстві і через міста з русиньскым жытельством в Пряшівскім краї. В минулости тады вели найважнішы комуникачны і обходны дороги в Европі в напрямі з виходу на запад. Вино до Польска приходило головно з токайских виноградів з недалекого Мадярьска. Винарьска туристіка – тыж звана як етнотуристіка – є што раз веце популярньш формов экскурзії до винарьских регіонів і то главні вдяка можливостям дегустації і презентації вина, вшелякым винарьскым славностям, спознавані виноградів, способу їх управы, процесу выробы вина або винарьской культуры. В рамках нашого освітнього округу позволюєме собі Вас позвати до выбранных винарьских міст, як і до регіонів з богатым культурным богатством, на інтересны місця і еднако позволюєме собі позвати Вас, жебы Вы окоштовали і містну кухню. Участници туристы навщівлять міста: Жешов, Ясло, Кросно, Санок, Іновіц Здрой (Польско), як і міста на Словенську - Бардейов, Пряшів, Гуменне, а тыж Меджілабірці.

Планований термін реалізації округу є 24-го – 26-го септембра 2010 р.

СЕРДЕЧНО ВАС ВШЫТКЫХ ПОЗЫВАМЕ!

Особы, котрых заінтересовала наша понука, просиме, жебы телефонічно контактовали ся у пані Наталії Маргітых, тел.: + 48 178 52 00 09, або емайлом: prot@prot.rzeszow.pl

Умер народный поет Николай Гвозда

Николай Гвозда народився 24-го декабря 1926 р. в Ладоміровій (окрес Свідник) в худобній газдівській родині. Його отець одышов до Аргентіны за роботом два місяці перед його народжінном. Зо своїм вітцём нігда в жывоті не стрітив ся. Выростав з мамов, і свої дїтські роки переживав в православнім монастырі. Там учів ся, што йому помогло і в його далшім жывоті. По скінчіні основной школы зачала ся його тяжка аж клюката жывотна путь. На самый перед робив як робітник на будовані державной дороги, а од 1942 року учів ся за автомеханіка в фірмі Ванчуры в Крайній Полянї. Осінні фронтовы дні Николай Гвозда переживав в евакуації во Фінтіцях коло Пряшова. По навернуті евакуантів вшитых Ладомірчанів чекали дні голоду, холоду і страх од позостатків воєньской муніції. Од 1951 року аж до пензії Николай Гвозда робив як шофер автобусу ЧСАД в Свіднику, на різних трасах свідницького окресу, стрічав ся там з многыма людьми, внимав жывот і красоту родного краю. Выслідком жывотного

познаня і його натуралный талант были основов того, же Николай Гвозда вшытко спознане переносив до поезії, котру і публікував в многых журналах і окремых выданнях. За выдатной підпоры літераторів выдав штирі окремы збірники поезій: „Маковіцькы дзвіночкы“, „Сільскы оповіді“, „Квіточкы мойой загородочкы“, „Сповідь Русина“ і три колектівны: „Зелены віночок – червены квіточкы“, „Карпаты піснею вчаровані“ і „Терньова ружа“.

3-го септембра 2010 року його поетічна земска путь скінчила ся. Послідне розлучія з Николайом Гвоздом было 5-го септембра 2010 року.

Вічная йому память!
Радакція ІнфоРусин із своїм выдавательом Русиньсков обродов на Словеньску.

Николай Бескід як субект і обект історіографії

-пем-

Русиньске культурно-освітне общество А. Духновіча в Пряшові выдруковало не так давно інтересну книжку під назвов *Николай Бескід як субект і обект історіографії*, котрой зоставительом є Мґр. Гаврііл Бескід. Книжка є далшым інтересным артефактом історії великих русиньських діятелів, бо аналізує жывот і творчость Др. Николая Бескіда, вызначного русиньского історіка, літературознавця, языкознавця і культурного діятеля кінця 19-го ст. і першой половины 20-го ст. Публікація є розділена до вецей частей і окрема уж спомянутого приближія жывотной і творочой дороги Николая Бескіда через науковы статі різних авторів, обсягує і Бескідовы мало знамы монографії. В публікації може читатель найти і образове приложія, котре

архівныма фотографіяма інтересно доповнює дану проблематіку. На даній публікації партіціповали з своїма науковыма статямі і такы вызначны мена як проф. П. Шворц, ПґДр. С. Конечный, ЦСц., ПґДр. К. Копорова або вызначный історік із Підкарпатя Др. В. Падык.

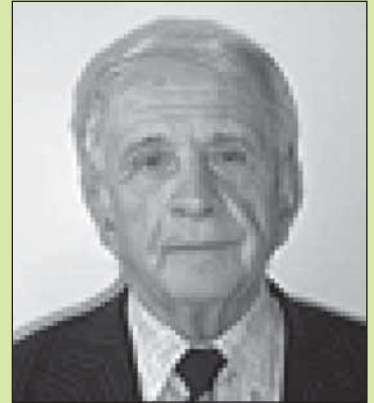
СПИСОВАНЯ ЛЮДЕЙ СПОВІДЬ ПЕРЕД ОБРАЗОМ МАТЕРИ

Днесь: Мґр. Ян Гриб

автор многых русиньських учебників і держатель ціны Кіріла і Мефодія за розвиток русиньского языка.

Задумаш ся перед списованьом?!

Уж веце днів, тыжднів і місяців русиньскы медії: Народны новинкы, Інфо Русин і русиньске высиланя Радія Патрія в Кошыцях наповнюють і пересычуют етер інформаціяма на наступный 2011-ый рік - про списованя жытелів, в рамках котрого цілый світ дознавать ся меджі іншым і о ідентіфікації Русина.

Нашому вызначному байкарюви Миколайови захотіло ся іщі веце. Вырішыв на спомянуту тематіку од щірого руснацького сердца нелем написати, але і на предвечор акції списованя анґажоватися опублікованьом приближні 85-сторінковкой книжочки під назвов **Různe pohľady**. Окремы творы в збірнику мож характерізувати як задуманя ся перед зрахованьом жытельства в 2011 році або фраґменты, котры окрема повзбуджія указують і на болячки старшых, враховані і молодшой ґенерації. Выходячі з аналізу готованой книжки, дорогой читателю, перечітай собі парафразы, як в творі **Росквітнута яблінка** порівнює корія овоцины з дідовізньов нашой ідентічности: Єден „фундованый“ садовник заціпив до яблінкы аж штирі сорты овоцины, а то грушку, сливку, барацку і черешню. В часі квітнута деревце обсыпало ся вшелякофарбныма квітками, котры аж сусіды збожньовали. Але яблінка уважує: „Чім власні я? “Ту одразу озвало ся підземне корія: „Маме ся з росквітнутой сортовины радовати ці нарікати? “В творі **Недозрітый** автор подавать ставліня „інтеліґента“ ку кодифікованому русиньскому языку: - Пана, тот язык я не можу поважати за літературный, накілько не є на пожадованій уровни.“ В далшій творі **Телерфонованя** указує ся, як діти докажуть неганьбливо асіміловати своїх родичів: - Не можете, мамо, до телефону ословльовати свого внука „Миколайку“, бо то є по-нашому. Мусите йому повісти „Mikulášku“. Ани не мате представляти ся як „Улька“, але модерно „Júlia“ з довгым „Ú“. А внукови говорьте не „Твій дідко“, а „Tvoj starý otec“.

В творі **Корчмовый патріот** „герой“ Васько росповідать коло пива, який він твердый народовець. - Познам історію будителів, редакторів пресы, мена вшитых співачок наших співанок і артистів ТАД ... – Знаш того доста, Ваську, - повів йому присядячій Петро, - лем жебы твої слова не были порожнім молочіньом соломы. Бо од патріота маш барз далеко. Научіти ся то є єдна річ, а публічно не ганьбити ся за своє – друге діло. Повідж, Ваську, чом ты за родне слово ганьбиш ся, кідь наступиш до автобуса або накупуеш в обході. Нечудо, же ани твої діточкы не ходять на години русиньского языка. - Ани так, Петре, не дам заскочіти ся тобі, бо єден русинізатор, ведучій інштитуції медіалной, при посліднім списовані до рубрікы „Русин“ увів собі, же є Українець...

SLOVENSKO-RUSÍNSKY SLOVNÍK 5. časť

Юрій Панько

Продовження Словника в букві А

акселерація – je ž *odb.* акцелерація, ускоріня с; ~
 motora акцелерація, ускоріня мотора
акцент – u m 1 *gram.* акцент, притиск; slovný ~
 словный акцент, притиск; vetný ~ речиневый
 акцент, притиск або фразовый акцент (притиск)
 2 (*znamenko*) знак акцента, притиска; *fráz.* кіаст
 акцент на пієсо давати акцент, підкреслювати
 дашто
аксентологія – je ž *lingv.* аксентологія
аксентологічскы *lingv.* аксентологічый; ~é туру
 аксентологічны тіпы
аксентован/іє – іа s 1 *lingv.* аксентованя,
 аксентація; 2 *prep.* аксентованя, підкресліня,
 виділіня
аксент/оват' – уїє – уїї *ledok.* 1 *lingv.*
 аксентовати; ~ slovo аксентовати слово 2 *prep.*
 (*zobrazňovat*) аксентовати, підкреслювати; ~
 základnú myšlienku аксентовати, підкреслювати
 основну мысль (думку)
аксептован/іє – іа s 1 аксептованя, пріятя; ~
 návrh аксептованя, пріятя пропозиції 2 *práv.*
ekon. ~ popuku аксептованя понукнута, понукы; ~
 faktúru аксептованя фактуры, рахунку
аксепт/оват' – уїє – уїї *ledok.* *dok.* *práv.* *ekon.*
 аксептовати, пріятя; ~ faktúru аксептовати,
 пріятя фактуру, рахунок; ~ návrh аксептовати
 пропозицію
аксія – іє ж 1 (*činnosť*) акція або діня; bojové
 ~іє бойовы акції, діня 2 (*rodijatie*) шпортівне –іє
 шпортыв акції або стрітнуга
аксія – іє ж *fin.* акція; ~іє стіраїї акції
 підвышукуются, піднімають ся; ~іє клясаїї акції
 падають, зніжують ся
акціову акціовый; ~á spoločnosť акціова
 общность
акціпн *príd.* k **аксія** 1; ~ ráčlus ráдіус діня; ~é
 sloveso, *gram.* часослово діня
акцієшопнос/іт' – ії з акцієшопносность;
 способность к активному діяню
акцієшопну акцієшопный, способный к
 активным діяням
акціонар – а т *ekon.* акціонарь; тот, хто мать
 (володіє акціями) акції
акціонарка – у, -рок ж *ekon.* акціонарька – ы, -рєк
акер акра т (*сс 0,4 ha*) акер акра м
акісте час. *modálne slovo* наїсто, бізовні, оче-
 видно, може быти; ~, sa па mña hnevá він, наїсто
 або бізовні, на мене гнівать ся

акламация – іє ж акламация; открыте голосованя;
 hlasovanie – ію волити, выбєраті акламацияєв
 (открытым голосованєм)
акламация /у акламачный; ~é volbu открыте
 голосованя, волити открытым голосованєм
аклам/оват' – уїє – уїї *ledok.* *dok.* акламовати;
 еднголосно одобряти (соглашати ся), открыто
 соглашати ся
акліматизация – іє ж акліматизация,
 акліматованя, приспособліня с
акліматизован/іє – іа s акліматизованя,
 приспособліня; ~ organizmu к повєтму роднебію
 акліматованя організму к новому клімату
акліматиз/оват' – уїє – уїї *ledok.* *dok.*
 акліматовати, приспособлювати; ~ organizmus
 акліматовати організм
акліматиз/оват' са – уїє са – уїї са *ledok.* *dok.*
 акліматовати ся; organizmus sa – oval на výšku
 організм акліматовав ся к вышкі; zvieratá sa
 dobre ~ali звірята (звірина) добри акліматизовали
 ся
акло *zám. prísł.* 1. як: ~ sa voláte? як вас з(о)вуть?
 (клічуть?), як ся звєтє?; ~ sa cítite? як ся чєтє
 або як вы себе чєтє?; ~ sa máte? як (вы) жыєтє?
 або як ся матє (мате)? ~ іє то можнє? як так
 може (быти)? або як (же) так? ~ vyzera? як (він)
 вызерат? ~ іє кде звукот? як є де звукот? ~ іє
 кому судєнє? як кому судєнє(о); ~ са повогі як
 говорит ся, бісід(у)ють; ~ vždy як все; ако-так
 як-так; то і єше ако-так зараматал то собі іїї
 як-так запамятав; ~ са ті раці як ся тобі любити;
 ~ chceš як хочєши; со а ~ што і як; poradíme sa,
 со а ~ порадимє ся, што і як; tak ~? но як?; ~
 by inak? як же інашє? 2 (*naokoľko, do akej miery*
 vo *zvolacích vetách*) як; ако ієн добре вузерат; як
 лєм (він, она) добри вызерат; ~ то mám ročovať!
 як мам тото слухати; ~ ма то hnevá! як мене то
 злостити (гнівати!); ~ са mi то ієн раці! як ся mi
 то лєм любити; 3 (*vo výrazoch*: со ако, hoci ако
 s *vyznamom prísľuvky*) кілько бы не, як не, як бы
 не; ако кєду як коли; ако кому як кому; со ако
 sa usiloval, nič nevedel *vymysleť* як він не старав
 ся (усиловав ся), він ніч не міг выдумати
ако 2 *spoj.* 1 в *rozn.* *význl.* як; бієлы ако sneh бієлий,
 як сніг; rozprávam ho ako dobrého človeka (я) знам
 єго, як доброго чоловіка; videl som ako prišiel я
 відів, як она пришла; ako vidieť, neprišiel як видно,
 він не пришов; nik inu, ako... ніхто інший, як. 2 (*iv*
prírovnalostiach) як; як бы, як кідь бы; кіці, ако male
 dečko крчіть, як малп дітина; ако кєбу як кідь бы
 3 (*do tej miery, naokoľko*) накількы, покы; ако ho

rozprávam, пертїє накількы (покы) єго пізнам, він
 не прїєдє 4 (*ivádza príslivkovú vetu časovú*) як,
 коли; ако рєсчадзайі поргі нас... коли (они) перє-
 ходили коло (поргі) нас...; hnevá, ako odišiel одразу
 (такый), як они одышли; odvtedy, ako prišiel од
 тоды (з того часу), як прїйшов 5 (*príraja dôvodok*)
 як хто аl. sa *prekladá lom. al. inf.*; *grasovat* ako
 učiteľ робити, як учитель аl. учителєвати, робити
 учителєм; *rodpíše* sa ako *svedkovia* підпиште
 ся, як свідков; *služiť* ako *príkald* служыти (быти)
 прикладом або як приклад 6 (*príraja prístavok*) як
 хто; ja, ako *hladiteľ, som vedel, že... я, як директор,*
*знав, же... або будучи директором, я знав, же...; 7 (*iv*
spojení s 2. st.) чим, ніж аl. *prekladá sa 2. p. podst.*
mena; *vie* то лєрше ако ja він знать ліпше мене або
 ніж я, чим я, як я
акобы *spoj.* як бы; тоби са ~ spral (він) притворює
 ся, як бы спав або спячим
аккофивек' *zám. prísł.* як завгодно, як хочєтє;
 угробє то ~, ієн пєч то будє в рогідку зробрє як
 завгодно (як хочєтє), лєм най то будє в порядку
 (добри)
аккофивек' *spoj.* хочє, хоть; як (бы) не, хочє бы,
 кількы бы не; ~ chceš, *nestačil* то угробіт як бы не
 хотів, він не стачів то зробрити; *pech* іє ~, *predsa*
 іє то ієн тvoj brat як бы то не было, він все же
 (прєдїє) є твій брат
аккомодация – іє ж аккомодация, приспособліня; ~
 oka аккомодация ока
аконанье *spoj.* *zastar.* як тільки, лєм бы тільки
акорд – u m *hud.* акорд
акорд – u m акорд; *grasovať* на а-аl. v ~е робити
 на акорд або в акорді
акордеон – u m акордеон
акордеонист/а – u m акордеоніста
акордеонову акордеоновый
акордн/у, акордн/у акордный; ~á *práca*
 акордна робота; ~á *mzda* акордный заробок
акоси прісл. як-то
акос/іт' – ії з якість
акостн/у якістный; 1 *príd.* k **акост'**; ~ *rozdiel*
 якістыв розділ; ~é *prídavné meno* якістный
 придавник (адъектив) 2 (*kvalitny*) якістный,
 высокой якості; ~ *tovar* якістный товар; ~é *vina*
 якостны вина
ако-так *zám.* як-так
акоже *zám. prísł.* як же; ~ са *mávate* як же са
 вам жыє або як же са матє (маєтє)?; ~ *môžeš*
 так *vgraviť*? як же ты можєш так говорити?
акоже *ciť. hovor.* (*kladná odvetnosť*)
predchádzajúcu otázku s odvetkou začudovania
 а як же, іїці бы, сáмо собов; *Odovzdal si už*
prácu? – *Akože!* Ты уж оддав роботу? А як же!
 або іїці бы! або Само собов; *akože* by іє а як же
 бы нет! або іїці бы!*

акредитив – а т 1 *fin.* акредитів 2 *dípl.*; акредитів,
 повірюща грамота
акредитовану *dípl.* акредитованый
акредит/оват' – уїє – уїї *dok. fin. dípl.* акредитовати
ledok. *dok.*
акробас/лія – іє ж акробация, акробатизм; *robiť* ~іє
 робити акробация
акробат – а т акробат
акробатичку акробатичный
акробатика – у ж акробатика
акробатизм/лус – u m акробатизм
акробатка – у – тієк ж акробатка
акростич – u m 1 **акростич/он** – а s *roef.* акростих
акрулову *chem.* акріловый; *kyselina* –á акрілова
 кіслота
аксаміт – u m *zastar.* бэрхат, аксаміт
аксаміетову бархатový; аксамітовый
акт – u m 1 (*čín*) акт; *slavopisny* ~ славностный,
 торжественный, пышный, помпезный акт 2
 (*spis*) діло, документ 3 *div.* акт, дійство 4
 (*umenie*) акт, обнажений мідел
актив – u m актив
активист/а – u m активіста
активита – у ж активність
активизоват' – уїє – уїї *ledok.* *dok.* активізовати
активну *gram.* 1 (*opak; pasivny*) активный; ~ *člen*
 активный член; ~а *obrana* активна оборона 2 *gram.*
 активный; ~а *vojenská služba* активна военська служба
актив/лум – а s *gram.* активный запіл (род)
актовка 1 – у ж актовка, ташка
актовка 2 – у ж (*divadelná hra*) едноактна пєса
актуаліта – у ж 1 (*vlastnosť*) актуальность 2
 новость, денны новости; *kultúrne* ~у культурны
 актуальности, новости
актуалізация, зосучастнєваня
актуаліз/оват' – уїє – уїї *ledok.* *dok.*
 актуалізовати, робити актуальным; ~ *divadelnú*
hru актуалізовати пєсу
актуальност' – ії актуальность; ~ *tematiku*
 актуальность тематікы
актуальну актуальный; ~а *otázka* актуальный вопрос
аккумуляція – іє ж *ekon. geolog.* аккумуляція,
 аккумуляваня, накопління; ~ *kapitálu* аккумуляція
 капіталу; *piesna* ~ річна аккумуляція; *viškanická* ~
 вудканічна аккумуляція
аккумуляцну *odb.* аккумулячний; ~ *fond*
 аккумулячний фонд або фонд награмадіня; ~é
kashe аккумулячна пєчка
аккумулятор – а т *tech.* аккумулятор
аккумуляторну аккумуляторный
аккумулятив – уїє – уїї *ledok.* *dok.* аккумулявати
 награмаджовати
 Позн. ред.
 Дальше продовжіня Словника в букві А в IP ч. 18.

Іщі раз заспоминайме на літні вакації... або 2-ый турнус таборів про русиньскы діти

Літні вакації скінчили ся. Новый школьскый рік є уж в повній реалізації. Каждому школярьови остало на літо уж лем споминати. Істо красне споминаня на літо остане і нашым русиньскым дітям, котры од 15-го до 21-го августа 2010 были участниками 2-го турнуса літнього табора про русиньскы діти в рекреачнім заряджію на Сниньскых рыбниках окресу Снина (позн. ред. о першім турнусі табора мы інформовали в IP ч. 15-16/2010).

-сл-, фото: Р. Баяй

Організатором першого так і другого турнуса таборів є уж 4-ый рік **Русиньска оброда на Словеньску** на основі схваленого проекту МК СР Програм култура народностных меншын. Літнього табора зучастило ся 20 дітей, переважні з окресу Меджілабірці, но были там і діточки з пряхівського окресу, котры не были заряджені до табора Дреніца-Лыса. Ведучов того турнуса в таборі была: **Власта Баяйова**, далшый педагогічний допровід творили: **Радо Баяй** і **Анна Мігальова**, бывша учителька русиньского языка і Лав-

▲ Водна преграда Старина Русинчата барз заінтересовала.

реатка Духновічового Пряшова 2010 за великий принос в області выuky русиньского языка.

▲ Діточки при ціннім деревянім храмі в Тополі.

Програм в таборі був богатый і каждый день приносил дашто нове – рекреачії, перемаганя, бісіды, купаня, активіты в кружках, таборак ... Не хыбила ани бісіда з русиньскым писателем **Штефаном Сухым**, котрый дітям мілым приступом і интересным способом розповів о своїм русиньскім творчестві. Но, а який бы то був табор про русиньскы діти, кідь бы не бісидовало ся по-русиньскы? О того постарала ся в двойгодинных лекціях читаня і говоріня по-русиньскы А. Мігальова. Русиньскый контекст був і в в мальовані русиньскых сімболів, де каждая дітина могла указати свій талант. Од мальованя перешло ся ку перемаганю во футболі або волейбалі під веджіньом Р. Баяя. Интересна была і цілоденна екскурзія на Морьске

око, ці на туристично популярный Сниньскый камінь за допровіду охранаря, з котрым потім проходила і не менше интересна бісіда. Меджі анімачны пункты програму належали: Веселый ходник (кресліня на асфалт) або Танцювальна „шов“ – танець про тебе. Навщівка Стариньской преграды дітей тыж барз заінтересовала, бо уж лем думка о тім, же колись там, на тім місці, были русиньскы села - приводить каждого ку глибокому задуманю. Путованя за деревяныма сквостами, в подобі деревяной церкви в Тополі і навколишніма памятками, котрых є в сниньскім регіоні неврекком, были тыж неоддільнов частьов літнього табора про русиньскы діти. Як самы видите, програм про дітей був приготовеный досправды богатый. За його реалізацію велике подяковная належить вшыткым ведучім табора, котры з великов почливостьов старали ся о Русинчата. А так, як вшытко мать в жывоті конець, так і тот табор успішні скінчів свою поботу. Діти однесли собі домів копу прекрасных зайытків, але і дарунків ці діпломів, котры достали за вшелякы активіты або за дісціпліны в шпортовій олімпіаді. Істо, каждый нашов собі новых приятелів, надобыв новы зналости ці способности, здохналив ся в своїм русиньскім материньскім языку, што є і єдным з головных цілів таких акцій, котрых сценар був спловнений до послідной капелькы. Также до скорого віджіня, Русинчата. О рік мы ту зась! А до того часу будеме про вас приготовляти періодично раз за місяць дїтську сторінку - Гріще, котрой, єдным з цілів, буде мотивовати вас, жебы участниками літніх таборів про русиньскы діти на далшый рік могли быти як раз вы, а то - цалком задарьмо!

День отвореных дверей в Русиньскім інштїтуті

-пм-

В днях 14-го і 16-го септембра 2010 р. одбыла ся акція під назвов **День отвореных дверей** – презентація културы Русинів во вшыткых областях їх културно-сполоченського жывота, яку приготовив Інштїтут русиньского языка і културы Пряшівской універзіты в Пряшові. Програм акції одкрыв ся о 9.30 год. выступільном популярной інтерпреткы русиньскых народных співанок **Анны Порачовой** в допроводі акордеоністы **Йозефа Пірога**. По-

тім уж наслідовала наукова часть семінара, яка была розділена до двох тематичных частей. В першій часті під назвов Русиньскый літературный язык, школьска сфера, історія русиньскы організації приготовили собі про участных слухачів свої лекції: доц. ПгДр. **Анна Плішкова**, ПгД., директорка ІРЯК ПУ, ПгДр. **Станіслав Конечный**, ЦСц. зо Словеньской академії наук в Кошыцях і ПгДр. **Кветослава Копорова** з ІРЯК ПУ. По короткій перерыві науковий семінар продовжовав другов тематичнов секційов: конфесіонална сфе-

ра, видавательска робота, література, театр. Організаторы позвали ку каждой темі русиньскы діятелів з даной области. ТгЛіц. Фратішек Крайняк, автор перекладів Тетраевангеліє анализовав в своїй лекції конфесіоналну сферу Русинів, довгорічний видаватель русиньской періодичной і неперіодичной пресы Мгр. Александр Зозуляк зась пояснив проблематіку видавательской работы Русинів. Сучасну русиньску літературу представила Мгр. Алена Блыхова з ІРЯК ПУ, членка Сполку русиньскых писателів Словеньска. Цільом акції было пояснїя можливостей штудія русиньского

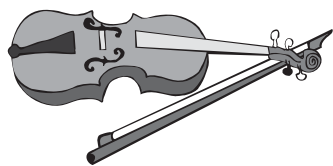

▲ Доц. ПгДр. Анна Плішкова, ПгД., при лекції на акції Ден отвореных дверей.

языка і літературы, його комбінації з іншыма штудійныма комбінаціями як і уплатніня выштудованой апробації по скінчіні штудія в професіоналінім жывоті, школярам середніх шол – потенціональным студентам ІРЯК ПУ. Програм фінанчні помогла зреалізовати - Култура Народностных меншын 2010 МК СР.

Подьте з нами По слідах наших предків до Цернины

Село Цернина (окрес Свідник), Русинська оброда на Словенську і Піддуклянський освітній центр в Свіднику покликають Вас на стрітнутя з юбілантами і на русинський фольклорний фестиваль під назвою

Співанкы наших предків

Коли?

26-го септембра (неділя) 2010 р.
зо зачатком о 13.00 год.

Де?

В сполоченьській салі КД Цернина

Програм:

- прияты юбілантів старосткіньов села і посланцями сельского заступництва
- прияты пензістів старосткіньов села і посланцями сельского заступництва
- крест книжки *Исторія і сучасность села Цернина*
- русинський фольклорний фестиваль

Выступлять:

- школяри ОШ в Цернині
- фольклорний колектив Камяна із Меджілаборець
- народный росповідач Йожко-Йожка
- в програмі представить ся і фольклорний колектив дружбного села Лекіе Дукулськіе із Польска

Акція одбывать ся з фінанчнов підпоров МК СР в рамках проекту По слідах наших предків (Po stopách našich predkov).

Позываєме Вас на наймасовішу акцію Русинської оброди на Словенську 9-ый рочник фестивалу русинської народной співанкы

Співы мойого роду 2010

Акція одбуде ся під покровительством предсedy ПСК - МУДр. Петра Худіка і пріматора міста Снина Инж. Штефана Міловчіка.

Автор проекту і одборный гарант:

Мірослав Кереканіч,
методік ВОЦ
Гуменне, член
выкононого
выбору РОС

Термін реалізації: **30-ый септембер**
- **3-ий октовбер 2010**

Місце реалізації:
**Снина, Гуменне,
Меджілабірці,
Свідник, Ладомірова,
Пчолине**

Діректор фестивалу:
Владимір Протівняк -
председа РОС

ГАРМОНОГРАМ АКЦІЇ:

ДІТЬСКА ЧАСТЬ ФЕСТИВАЛУ:

30. 9. 2010 (четверг):

11.00 - 12.30 год. 1. концерт фестивалу – Свідник

15.00 - 16.30 год. 2. концерт фестивалу - Ладомірова (окрес Свідник)

18.00 - 19.30 год. 3. концерт фестивалу - **конкурзный** – Свідник

1. 10. 2010 (пятніця)

8.30 - 10.00 год. 4. концерт фестивалу - Меджілабірці

11.00 - 12.30 год. 5. фестиваловый

галаконцерт - Меджілабірці

Порота в дїтській часті: С. Калиняк
М. Кобеляк, Й. Грушовський

3. 10. 2010 (неділя):

15.00 - 17.00 год. 8. фестиваловый

галаконцерт Гуменне

18.30 - 20.00 год. 9. фестиваловый концерт – Меджілабірці

Порота дорослой часті:

В. Марушін, М. Кобеляк

Сполуорганізаторы акції:

Приватный центр вольного часу Птіче,
Народна музыка Соколей, Вігорлятьський
освітній центр Гуменне, Піддуклянський
освітній центр - Свідник, міста: Меджілабірці,
Свідник і Снина, села: Пчолине і Ладомірова

ДОРΟΣЛА ЧАСТЬ ФЕСТИВАЛУ:

2. 10. 2010 (субота):

14.00 - 16.00 год. 6. фестиваловый концерт – Пчолине (окрес Снина)

19.00 - 21.00 год. 7. фестиваловый концерт – **конкурзный** - Снина

Медіалны партнеры: Інфо Русин, Радіо
Патрія Кошыці і www.rusin.sk

Акція реалізована з фінанчнов підпоров
Міністерства культуры СР, Уряду влады
СР і міста Гуменне.

В слідуючім ціслі Інфо Русина дочітате ся:

18/2010

Хмельовскы дні хліба.

18/2010

Вышла нова публікація
– Лютина, Базіліка і гора.

18/2010

Заміряня Конгресовой
Школьської комісії за освіту.

InfoRUSIN vydáva Rusinska obroda na Slovensku. Realizované s finančnou podporou Ministerstva kultúry SR - program Kultúra národnostných menšín 2010. Evidenčné číslo: EV 1739/08. Šéfredaktorka: Bc. Silvia Lysinová. Redaktor: Mgr. Peter Medviď. Korektor: Doc. PhDr. Juraj Paňko, CSc.. Výroba: ADIN. s.r.o., Prešov. Adresa redakcie a administrácie: Rusinska obroda na Slovensku, redakcia INFO RUSIN, Levočská, č. 9, 080 01 Prešov. Tel: 051/7722889, 051/7482776, 0918 176 804. E-mail: sekretariat.ros@centrum.sk, rusinska.obroda@kryha.sk, www.rusyn.sk. Predplátne na rok: Slovensko: 6,64 €, Európske štáty: 12,66 €, mimoeurópske štáty: 18, 66 €. Inzeráty, reklamy, sponzoriny preberáme v redakcii Info Rusin, Prešov (budova Daňového úradu, 2. posch.), každý pracovný deň od 12.00 - 16.00 hod. Neobjednané rukopisy a fotografie nevraciamе! Publikujeme i názory, s ktorými nie vždy súhlasíme. Za obsah príspevku zodpovedá autor. Info Rusin je distribuovaný aj do novinových stánkov prostredníctvom MEDIAPRESS Poprad, spol. s r.o. (okresy: Stará Ľubovňa, Poprad, Levoča, Kežmarok, Spišská Nová Ves) a KAPA DAB Prešov, spol. s r. o. (okresy: Prešov, Bardejov, Humenné, Medzilaborce, Sabinov, Snina, Stropkov, Svidník, Vranov n/T).

Rusinska obroda-Info Rusin

Levočská 9
080 01 Prešov 1
"D+4"
4/2007/RPC PO

Platené v hotovosti

080 10 Prešov 10